

תוכן עניינים

2 טיוטת תקנות
2 א. שם התקנות המוצעות
2 ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן
2 ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:
3 טיוטת תקנות רישוי עסקים (הוראות כלליות) (תיקון), התשפ"א-2020
3 1. הוספת פרק ו'1
3 "פרק ו'1: נגישות
5 2. הוספת תקנה 36ב
5 3. תיקון תקנה 37
5 4. תיקון התוספת השנייה
5 5. הוספת התוספת השלישית
6 "התוספת השלישית
6 (תקנה 36ב)
8 דברי הסבר

טיוטת תקנות

א. שם התקנות המוצעות

טיוטת תקנות רישוי עסקים (הוראות כלליות) (תיקון), התשפ"א-2020

ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן

סעיף 8 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן – החוק) קובע הוראות שעניינן הבטחת נגישות לאנשים עם מוגבלות בעסקים טעוני רישיון לפי חוק זה שהם "מקום ציבורי" או "שירות ציבורי", כהגדרתם בסעיף האמור. עד לתיקון האחרון של החוק במסגרת תיקון מס' 34, הורה סעיף 8 לחוק, כי רשות הרישוי אחראית לוודא את קיומן של הוראות הנגישות, וזאת על יסוד חוות דעת של מורשה לנגישות השירות וחוות דעת של מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה (להלן – מתו"ס); שני המורשים נדרשו, בהתאם להגדרות הרלוונטיות כנוסחן ערב התיקון, להיות עובדים של רשות הרישוי או שרשות הרישוי התקשרה עמם לעניין זה.

במסגרת תיקון מס' 34 תוקן בין היתר סעיף 8ב, כך שהחובה להמציא חוות דעת מאת מורשי הנגישות האמורים באשר לקיום הוראות הנגישות בעסק תוטל על מבקש הרישיון.

לצד זאת נקבע, בסעיף 8ב(ג)(2), כי המבקש יהיה רשאי לבקש מרשות הרישוי שבדיקת קיומן של הוראות הנגישות תיעשה על סמך חוות דעת של מורשה לנגישות השירות ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, שהם עובדים של רשות הרישוי או שרשות הרישוי התקשרה עמם לעניין זה. עוד נקבע, "ביקש המבקש כאמור, תבדוק רשות הרישוי את קיומן של הוראות הנגישות על סמך חוות דעת של מורשים מטעמה כאמור, בתוך תקופה שיקבע שר הפנים, והמבקש ישלם לרשות הרישוי אגרה בעד ביצוע הבדיקה בשיעור שיקבע שר הפנים, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת".

מתוקף הסמכות האמורה הנתונה לשר הפנים לפי סעיף 8ב(ג)(2) לחוק, כמו גם סעיפים 38 ו-39 לחוק, מוצע בתקנות אלה לתקן את תקנות רישוי עסקים (הוראות כלליות), התשס"א-2000 לשם קביעת הוראות שעניינן המועדים לביצוע בדיקה על ידי מורשים עובדי רשות הרישוי או מטעמה כמו גם סכום האגרה אשר תשולם בעד כך.

יודגש, כי האגרה המוצעת בתקנות אלו תאפשר חלופה נוספת לבחירת בעל העסק והיא קבלת השירות מאת מורשה נגישות של הרשות המקומית תמורת תשלום אגרה, כאשר בהיעדר תקנות, אין בידי בעל עסק כל אפשרות אחרת זולת התקשרות פרטית מטעמו עם מורשה נגישות לשם הגשת חוות דעת לרשות המקומית.

ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

טיוטת תקנות מטעם משרד הפנים:

טיוטת תקנות רישוי עסקים (הוראות כלליות) (תיקון), התשפ"א-2020

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 8ב(ג)(2), 38 ו-39 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968¹, באישור שר האוצר לפי סעיף 39ב לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985², ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. הוספת פרק ו'1
בתקנות רישוי עסקים (הוראות כלליות), התשס"א-2000³ (להלן – "התקנות העיקריות"), אחרי תקנה 19 יבוא:

"פרק ו'1: נגישות

"בדיקת קיומן של 19א. (א) בקשה כאמור בסעיף 8ב(ג)(2) לחוק, הוראות הנגישות שבדיקת קיומן של הוראות הנגישות תיעשה על סמך חוות דעת של מורשה לנגישות השירות ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, שהם עובדים של רשות הרישוי או שרשות הרישוי התקשרה עמם לעניין זה, תוגש במסגרת הבקשה לרישיון לפי טופס 2, ותשולם בעדה אגרה כאמור בתקנה 36ב.

(ב) הוגשה בקשה כאמור בתקנת משנה (א), יחולו הוראות אלה:

(1) רשות הרישוי תפעל כמפורט להלן בתוך 21 ימים מהמועד בו שולמה האגרה:

(א) תגיע לעסק לשם בדיקת קיומן של הוראות הנגישות;

(ב) ראתה רשות הרישוי כי הוראות הנגישות אינן מתקיימות בעסק, תפרט בפני המבקש בכתב את הליקויים אשר עליו לתקן לשם עמידה בהוראות הנגישות;

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.

² ס"ח התשמ"ח, עמ' 60.

³ ק"ת התשס"א, עמ' 10; ...

(ג) ראתה רשות הרישוי כי הוראות הנגישות מתקיימות בעסק, תנפיק חוות דעת שלפיהן מתקיימות בעסק הוראות הנגישות;

(2) הודיעה רשות הרישוי כאמור בפסקה (1)(ב), יודיע המבקש לרשות הרישוי על תיקון הליקויים בתוך 75 ימים מהמועד בו קיבל את רשימת הליקויים;

(3) בתוך 14 ימים ממועד קבלת הודעת המבקש בדבר תיקון הליקויים, תעשה רשות הרישוי כמפורט להלן:

(א) תגיע לעסק לשם בדיקה נוספת של קיום הוראות הנגישות;

(ב) ראתה רשות הרישוי כי העסק אינו עומד בהוראות הנגישות, תיתן למבקש אפשרות נוספת לתיקון הנדרש בתוך 17 ימים ממועד ההודעה;

(ג) ראתה רשות הרישוי כי הוראות הנגישות מתקיימות בעסק, תנפיק חוות דעת שלפיהן מתקיימות בעסק הוראות הנגישות.

(4) הודיע המבקש על תיקון הליקויים כאמור בפסקה (3)(ב), תגיע רשות הרישוי לביקור נוסף בעסק לשם בדיקת עמידתו של העסק בהוראות הנגישות ותנפיק על בסיסו חוות דעת, הכל בתוך 14 ימים ממועד קבלת הודעת המבקש; ראתה כי רשות הרישוי כי לא קוימו בעסק הוראות הנגישות – תדחה את הבקשה.

(5) התקשרה רשות הרישוי בנפרד עם מורשה לנגישות השירות ועם מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, רשאית היא לפצל את הביקורים בעסק לשני ביקורים כל אחד, אולם לא תשולם בעד כך אגרה נוספת על ידי המבקש; אין בהתקשרות בנפרד כאמור בפסקה זו כדי להאריך את המועדים הנקובים בתקנה זאת.

2. הוספת תקנה 36 ב. אחרי תקנה 36א לתקנות העיקריות יבוא:

"אגרת נגישות 36ב. (א) בעד ביצוע בדיקת קיומן של הוראות הנגישות כאמור בסעיף 8(ג)2 לחוק, ישלם המבקש אגרה בשיעור המפורט בתוספת השלישית בעת הגשת הבקשה.

(ב) אגרה בעד ביצוע בדיקה כאמור שבוצעה על ידי רשות הרישוי המקומית תשולם לקופת אותה רשות מקומית; אגרה בעד ביצוע בדיקה שבוצעה על ידי רשות רישוי לגבי עסק מחוץ לתחומה של רשות מקומית, או על ידי מנהל היחידה למפעלים ביטחוניים, תשולם לאוצר המדינה".

3. תיקון תקנה 37 בתקנה 37 לתקנות העיקריות, במקום תקנה משנה (ב) יבוא:

"(ב) סכומי האגרה המפורטים בתקנות 34 ו-36 יעודכנו ב-1 בינואר של כל שנה (להלן – יום העדכון), לפי שיעור העדכון של המדד שפורסם בחודש דצמבר שקדם ליום העדכון לעומת המדד שפורסם בחודש דצמבר שקדם ליום העדכון הקודם."

4. תיקון התוספת השנייה לתקנות העיקריות, בטופס 2, לפני "הערות" יבוא:

"אני מבקש שבדיקת קיומן של הוראות הנגישות תיעשה על סמך חוות דעת של מורשה לנגישות השירות ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, שהם עובדים של רשות הרישוי או שרשות הרישוי התקשרה עמם לעניין זה, ומשלם אגרה בסכום הנדרש לצורך הבדיקה".

5. הוספת התוספת השנייה לתקנות העיקריות יבוא:
השלישית

”התוספת השלישית

(תקנה 36ב)

בתוספת זו -

”המועד הקובע” – יום י”א באב התשס”ט (1 באוגוסט 2009);

”שטח העסק” – שטח העסק הכולל במטרים רבועים כאמור בתכנית העסק.

שטח העסק		בדיקה הנדרשת שתיעשה על סמך חוות דעת של מורשה לנגישות השירות, לפי צו מכוח סעיף 8ב(ג)(1)(א) לחוק, בש"ח	בדיקה הנדרשת שתיעשה על סמך חוות דעת של מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, לפי צו מכוח סעיף 8ב(ג)(1)(א) לחוק, בש"ח	בדיקה הנדרשת שתיעשה על סמך חוות דעת של מורשה לנגישות השירות, לפי צו מכוח סעיף 8ב(ג)(1)(א) לחוק, בש"ח	שטח העסק
עד 150 מ"ר	750	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה טרם המועד הקובע	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	עד 150 מ"ר
150-1000 מ"ר	1500	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	150-1000 מ"ר
1000-2000 מ"ר	3000	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	1000-2000 מ"ר
כל מ"ר נוספים מעל 2000 מ"ר	750	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	במבנה שהיתר הבניה לגביו ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר טרם המועד הקובע	כל מ"ר נוספים מעל 2000 מ"ר

ב _____ התש _____ (_____ ב _____) (20 _____)
(חמ _____ -3)

שר הפנים

דברי הסבר

סעיף 8 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן – החוק) קובע הוראות שעניינן הבטחת נגישות לאנשים עם מוגבלות בעסקים טעוני רישיון לפי חוק זה שהם "מקום ציבורי" או "שירות ציבורי", כהגדרתם בסעיף האמור.

עד לתיקון האחרון של החוק במסגרת תיקון מס' 34, הורה סעיף 8 לחוק, כי רשות הרישוי אחראית לוודא את קיומן של הוראות הנגישות, וזאת על יסוד חוות דעת של מורשה לנגישות השירות וחוות דעת של מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה (להלן – מתו"ס); שני המורשים נדרשו, בהתאם להגדרות הרלוונטיות כנוסחן ערב התיקון, להיות עובדים של רשות הרישוי או שרשות הרישוי התקשרה עמם לעניין זה.

במסגרת תיקון מס' 34 תוקן בין היתר סעיף 8ב, כך שהחובה להמציא חוות דעת מאת מורשי הנגישות האמורים באשר לקיום הוראות הנגישות בעסק תוטל על מבקש הרישיון.

לצד זאת נקבע, בסעיף 8ב(ג)(2) לחוק, כי המבקש יהיה רשאי לבקש מרשות הרישוי שבדיקת קיומן של הוראות הנגישות תיעשה על סמך חוות דעת של מורשה לנגישות השירות ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, שהם עובדים של רשות הרישוי או שרשות הרישוי התקשרה עמם לעניין זה. עוד נקבע, "ביקש המבקש כאמור, תבדוק רשות הרישוי את קיומן של הוראות הנגישות על סמך חוות דעת של מורשים מטעמה כאמור, בתוך תקופה שיקבע שר הפנים, והמבקש ישלם לרשות הרישוי אגרה בעד ביצוע הבדיקה בשיעור שיקבע שר הפנים, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת".

על רקע האמור, ומתוקף הסמכות הנתונה לשר הפנים לפי סעיפים 8ב(ג)(2), 38 ו-39 לחוק, מוצע בתקנות אלה לתקן את תקנות רישוי עסקים (הוראות כלליות), התשס"א-2000 (להלן – "התקנות העיקריות") לשם קביעת הוראות שעניינן המועדים לביצוע בדיקה על ידי מורשים עובדי רשות הרישוי או מטעמה כמו גם סכום האגרה אשר תשולם בעד כך.

יודגש, כי האגרה המוצעת בתקנות אלו תאפשר חלופה נוספת לבחירת בעל העסק והיא קבלת השירות מאת מורשה נגישות של הרשות המקומית תמורת תשלום אגרה, כאשר בהיעדר תקנות, אין בידי בעל עסק כל אפשרות אחרת זולת התקשרות פרטית מטעמו עם מורשה נגישות לשם הגשת חוות דעת לרשות המקומית.

מאחר שמדובר באגרה אשר תהיה משולמת לקופת המדינה, מקום בו אין מדובר ברשות רישוי מקומית (באזורים גליליים וכן לגבי מפעלים ביטחוניים), נדרשות התקנות לקבלת אישור שר האוצר לפי סעיף 39ב

לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

כן טענות התקנות באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, כאמור בסעיף 8ב(ג)(2) לחוק וכן סעיף 38ב, לעניין המועדים לטיפול בבקשות לרישיון.

לעניין תקנה 1 –

בתקנה זאת מוצע לקבוע את מכלול ההוראות הנוגעות לאופן בדיקת הוראות הנגישות על ידי רשות הרישוי, תוך פירוט המועדים המחייבים לבדיקה, הן את רשות הרישוי, הן את המבקש. כמפורט בתקנה משנה (א), מוצע לתחום את הליך הבדיקה לשלושה ביקורים בעסק לכל היותר: ביקור ראשון, לאחר תשלום האגרה, לשם בדיקה ראשונית של קיום הוראות הנגישות ובמידת הצורך פירוט הליקויים אשר נמצאו בעסק לשם עמידה בהוראות; ביקור חוזר לשם בדיקה כי אכן תוקנו כלל הליקויים אשר פורטו בפני המבקש, וזאת בהמשך להודעתו על תיקונם; ביקור שלישי ואחרון בעסק, במקרה שהעסק טרם מקיים את הוראות הנגישות. בסופו של ביקור השלישי, תאשר או תדחה רשות הרישוי את הבקשה לרישיון.

יצוין, כי בתום 21 הימים הראשונים הנתונים לרשות הרישוי להגיע ולבדוק לראשונה את העסק, יתר המועדים המוצעים מסתכמים ב-120 ימים. זאת על מנת להביא להלימה בין המועדים לבדיקת קיום הוראות הנגישות למועדים שנקבעו במסגרת שני הליכי הרישוי המקוצרים ביותר לפי החוק ("רישיון על יסוד תצהיר" ו-"היתר מזורז א"). לגבי מסלולים אלה נקבע, בסעיף 1א6(ז)(4) לחוק, כי תצהירו של מבקש רישיון או ההיתר במסלולים אלה יכול שיהיה מוגש עד תום 120 ימים מהמועד בו הודיעה רשות הרישוי למבקש על הצורך בהשלמת מסמכים מטעמו.

יובהר, כי בעד בדיקת הוראות הנגישות על ידי רשות הרישוי תשולם אגרה אחת, בלא תלות במספר הביקורים בעסק או במספר מורשי הנגישות מטעם רשות הרישוי אשר ביצעו את הבדיקה.

לעניין תקנה 2 –

בתקנה זאת מוצע להוסיף תקנה חדשה 36ב לתקנות העיקריות, לשם קביעת הוראות שעניינן אגרת הנגישות אשר המבקש יידרש לשלם לרשות הרישוי בעד בדיקתה את קיום הוראות הנגישות בעסק. סכומי האגרה ייקבעו בתוספת חדשה לתקנות העיקריות, היא התוספת השלישית.

בתוך כך מוצע לקבוע, בתקנה משנה (ב), כי אגרה בעד ביצוע בדיקה כאמור שבוצעה על ידי רשות הרישוי המקומית תשולם לקופת אותה רשות מקומית, בעוד שאגרה בעד ביצוע בדיקה שבוצעה על ידי רשות רישוי לגבי עסק מחוץ לתחומה של רשות מקומית, או על ידי מנהל היחידה למפעלים ביטחוניים, תשולם לאוצר המדינה.

הוראות זהות במהותן נקבעו בסעיף 31 לחוק ביחס לאגרה בעד רישיון, היתר זמני או היתר מזורז ואגרה בעד חוות דעת מקדמית, ובתקנה 36א לתקנות העיקריות, ביחס לאגרה בעד השגה.

לעניין תקנה 3 –

תקנה 37 לתקנות העיקריות קובעת מנגנון עדכון דו שנתי לפי מדד המחירים לצרכן ביחס לכלל סכומי האגרות המפורטים בתקנות העיקריות.

אגב התיקונים המפורטים לעיל, בגדרם מוצע כאמור לקבוע סכום אגרה בעד בדיקת נגישות על ידי רשות הרישוי, מוצע, לאור המדד הנמוך יחסית, לתקן את תקנה 37 לתקנות העיקריות כך שייקבע מנגנון עדכון שנתי, לפיו סכומי האגרות יעודכנו ב-1 בינואר של כל שנה בהתאם לשינוי שחל במדד מהעדכון שקדם לו.

לעניין תקנה 4 –

כאמור לעיל, על המבקש לבקש את בדיקת קיום הוראות הנגישות על ידי רשות הרישוי לעת הגשת הבקשה לרישיון לפי טופס 2 שבתוספת השנייה. כצעד משלים לכך, מוצע לתקן את טופס 2, כך שתתווסף לו רובריקה מתאימה לעניין זה, אותה יהיה על המבקש לסמן.

לעניין תקנה 5 –

במסגרת תקנה זאת מוצע להוסיף לתקנות העיקריות תוספת שלישית ובה פירוט סכומי האגרות אשר ישולמו על ידי המבקש בעד בדיקת קיום הוראות הנגישות על ידי רשות הרישוי. בהתאם למוצע, סכום האגרה יחושב על יסוד שלושה פרמטרים עיקריים: האחד, מספר חוות הדעת אותן נדרש המבקש להמציא בהתאם לחוק – בין אם מדובר בחוות דעת אחת (מקום בו קבע כאמור שר המשפטים בצו מתוקף סמכותו לפי סעיף 8ב(ג)(1)(א) לחוק) או בשתיים, הן של מורשה לנגישות שירות והן של מורשה לנגישות מתו"ס. מטבע הדברים, מקום בו נדרש בעל העסק בהמצאת שתי חוות דעת, סכום האגרה גבוה יותר מסכום האגרה בעד בדיקה אחת; השני, עניינו באבחנה בין עסק שהיתר הבניה לגבי נכס בו הוא מצוי ניתן על יסוד בקשה שהוגשה טרם יום 1 באוגוסט 2009 לנכס אשר היתר הבניה לגביו ניתן לאחר המועד האמור. מקור האבחנה בתקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות) (תיקון מס' 5), התשס"ט-2009 (להלן – "תיקון מס' 5"), במסגרתן תוקנו תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), התש"ל-1970 לשם הוספת הוראות שעניינן הנגשת בניין ציבורי חדש. תקנה 2 לתיקון מס' 5 קובעת, כי תחילת הוראותיו ביום 1 באוגוסט 2009 והן חלות על בקשה להיתר שהוגשה לוועדה מקומית ביום התחילה ולאחריו. מכאן, האבחנה במועד הגשת הבקשה להיתר בנייה וקביעת סכום אגרה נמוך יותר בעד בדיקות בנכסים שהיתר הבניה לגביהם ניתן על יסוד בקשה שהוגשה לאחר יום 1 באוגוסט 2009. זאת מתוך הנחה כי מבנים אלה, בכללותם, עומדים בהוראות הנגישות, וזאת מבלי לגרוע מהאפשרות כי העסק עצמו (המצוי בתוך הנכס) יידרש להתאמות נוספות. אבחנה זאת רלוונטית מקום בו מבקש הרישיון נדרש להגיש חוות דעת של מורשה לנגישות מתו"ס (בין אם חוות דעת אחת לעניין זה ובין אם לצד חוות דעת של מורשה לנגישות שירות). הפרמטר השלישי נוגע לשטח הבניין, במטרים רבועים, וזאת בהסתמך על שטח העסק הכולל במטרים רבועים כאמור בתכנית העסק. יצוין, כי בהתאם לתקנה 14 לתקנות העיקריות, תכנית העסק נדרשת בין השאר לכלול טבלה ובה פירוט שטחי העסק במטרים רבועים, לפי שימושיהם השונים והקומה שבה הם מצויים, וכן סיכום שטח העסק הכולל במטרים רבועים.